

גליון

**דרכי
תורת החינוך**

שיחות דרשות חינוך ומוסר

שמסר המחנך מודינו הגה"צ

רבי משה הלוי טורק זצוק"ל

על פרשת השבוע

לתלמידי תשב"ד

פרשת ויחי

~עשרה בטבת~

~גליון זה משולב גם מגליונות משנים קודמות~

גליון 197

שנה ד'

תשפ"ה

הגליון יו"ל
לאור בקשתו הרבה של מו"ז זצוק"ל
אשר ביקש ואף כתב זאת בצוואתו הק'
זו"ל: "ודק בעיקר לחזק בעניני חינוך"

לא מוגה

ניתן להודיד את הגליון מידי שבוע באתרים:
דרשו, בנינו, לדעת, גליונות.

© כל הזכויות שמורות
מכון "זכרו תורת משה"

ברטנודא 9 בני ברק

טלפון: 03-6186876

פקס: 03-5042902

אימייל: 6186876@gmail.com

תמלול והקלדה: הב' מ. בלוי ני"ו
עדיבה: הרה"ג ד' ש. א. בלוי שליט"א
עימוד וגרפיקה: הר' ד. בלוי שליט"א

ניתן לרכוש את הגליון מידי שבוע
מיום ה' בערב אצל משפחת בלוי
רח' ברטנודא 9 ב"ב
בעלות של 2.5 ₪

לקבלת הגליון מידי שבוע במייל
זמן להארות והערות
יש לשלוח מייל למסכן.

לתרומות והנצחות ניתן לתרום בטל' המכון
או בעמדות נדרים פלוס
ע"ש 'בית מדרש לחינוך זכרו תורת משה'
או בטל' נדרים פון: 03-7630585
שלוחה 1460

"אין אנהנו מספיקים להזדוזה"

בהתרגשות גדולה נרגשים אנו בעומדנו בסיום השנה הרביעית של הוצאת חידושי התורה דברי החינוך והמוסר שמסר זקננו זצוק"ל למחנכים ולילדי ישראל קדושים בצורה כה מיוחדת ונפלאה ואת זה הנחיל לכל עם ישראל בכל מקום שהם הדרך שינק מרבותיו גדולי וצדיקי הדור שזכה והסתופף בצל קודשם כל ימי חייו, זכה שמיד לאחר פטירתו מן העולם דבריו עושים פירות ומאות ואלפים מידי שבוע בשבוע זוכים לקרוא במתיקות ובצימאון את דבריו הנפלאים שעליהם מסר את כל מפעל חייו,

בהזדמנות זו מודים אנו לבורא עולם על המתנה הגדולה שזיכה אותנו להיות השליחים להרבות תורה חינוך ויראת שמים טהורה בעם ישראל, זקננו זצוק"ל חילק בשנותיו האחרונים את הקלטות של שיעוריו לצאצאיו והדגיש ואמר להם שבזה הם ילמדו את הדרך איך להסביר ללמד ולחנך את ילדיהם במתיקות ובבהירות כפי דרגתם והבנתם של ילדים.

הננו להודיע שאי"ה מהשבוע הבעל"ט פרשת שמות עד פרשת משפטים לא נשלח גליון במייל בעקבות שבס"ד הוצאנו לאור את פרשיות אלו בקונטרס מאיר עיניים ערוך ומושקע שאותו ניתן לרכוש בכתובת המכון. בעז"ה מפרשת תרומה הבעל"ט מידי יום ראשון של כל פרשה נשלח בל"נ את הגליונות משנים קודמות

תפילתנו לשומע כל תפילות שנזכה הלאה להמשיך להרבות כבוד שמים ולהגדיל תורה ולהאדירה, ונזכה לקיים את צוואתו של זקננו זצוק"ל שכתב "ורק לחזק בענייני חינוך" ונזכה בזה ששפתותיו ידובבו בקבר, דבריהם הם זכרונם, ונזכה שיהיה למליץ יושר עבודנו ובעבור כל כלל ישראל, עדי נזכה שיקוצו וירננו שוכני עפר בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

בברכת התורה

העוסקים נאמנה במלאכת הקודש

כדי שלא ישנו התינוקות'

זקננו הגה"צ זצוק"ל בעל חנוכת משה היה מעורר מידי שנה לקראת תחילת לימוד ספר שמות מכיון שאבות רבים מתקשים בזמן העמוס והלחוץ הסמוך לפסח ללמוד היטב את פרשיות אלו ולהתבונן בסיפור יציאת מצרים, רצוי מאד שכל הורה ומחנך יקדים ללמוד היטב את הפרשיות הבעל"ט, החל מפרשת שמות עד סוף פרשת יתרו, וכך סוף פרשת משפטים, יחד עם המדרשים על גלות וסיפור יציאת מצרים, והוסיף ואמר כי היות ויסוד החינוך מוטבע בעיקר בלילה הגדול והנורא ליל הסדר, רצוי וכדאי מאד לשוחח על כך עם הילדים והתלמידים, בפרט בלילות שב"ק הארוכים של החורף שיש זמן רב לעורר ענין זה בשולחן השבת, והדגיש שיש להסביר לילדים ולתלמידים את סיפור יציאת מצרים כפשוטו כמבואר בש"ס ובמדרשים, ובכח הכנה זו יתעוררו הילדים מעצמם בליל הסדר ויזכרו בעניינים ועי"ז תפתח שיחה ערה חיה ותוססת 'כדי שלא ישנו התינוקות' וכך יוכלו לקיים מצוות סיפור יציאת מצרים בשלימות. [זקננו זצוק"ל היה מזכיר רבות בשיחותיו כי זכה לשמוע מפי מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל שהיה מזכיר את ענין יציאת מצרים כמעט בכל שיחה שמסר במשך כל השנה כולה].

זקננו זצ"ל ביקש רבות בחייו לפרסם דברים מעין אלו מידי שנה, ושלח את תוכן דברים אלו במשך שנים לעיתונות החרדית, לתועלת ההורים והמחנכים ולהרבות כבוד שמים.

בס"ד הוצאנו קונטרס מאיר עיניים על פרשיות שמות - משפטים מתוך שיחותיו ודברי תורתו של זקננו זצ"ל שמסר לילדי ישראל להורים ולמחנכים במשך עשרות בשנים בדרך החינוך הטהור אותו ינק מרבותיו גדולי וצדיקי הדורות, תפילתינו שבקרוב נזכה להוציא לאור עולם את הספר 'חנוכת משה' על כל פרשיות התורה והמועדים.

את תוכן זה שלחנו השבוע בס"ד לכל העיתונות החרדית, ובזאת פונים אנו אליכם בפניה נרגשת שגם אתם קוראים יקרים תפיצו את תוכן זה הלאה ותזכו עי"ז להיות שותפים להגדיל תורה ולהרבות כבוד שמים ברבים.

אפשר למוצאם בתורה איך צריך להילחם ואיך להתנהג במשא ומתן איך צריך לנהוג עם בני אדם איך לכבד אותם איך צריך לדייק כל תיבה שמוציא מפיו הכל כתוב בבראשית, ע"כ.] הגמרא במסכת עבודה זרה קוראת לספר בראשית ספר אברהם יצחק ויעקב, התורה הק' לא מספרת סתם סיפורים, התורה הק' מספרת לנו איך האבות הק' בנו את משפחתם ואיך הם בנו את עם ישראל, ומזה אנחנו צריכים ללמוד איך צריך כל ילד יהודי לבנות את עצמו, וכמו שאמרו חז"ל כל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב.

מי שיעמוד אי"ה בשבת קודש על יד הספר תורה בשעה שמגביהים את הספר תורה ויסתכל ויציץ לתוך הספר תורה הוא יראה דבר מיוחד, ידוע לתלמידים שבין כל פרשה ופרשה ההלכה אומרת שצריך לעשות הפסק של לפחות תשע אותיות, להשאיר מקום ריק רווח בין פרשה לפרשה, בין פרשת ויגש לפרשת ויחי יש הפסק של אות אחת בלבד וזה נראה כאילו שפרשת ויחי זה המשך של פרשת ויגש, במדרש מובא שחז"ל שואלים למה פרשה זו סתומה, למה אין רווח בין פרשת ויגש לפרשת ויחי, ומתמצים כי בשעה שיעקב אבינו נפטר מן העולם נסתמו עיניהם ולבם של ישראל בגלל התחלת שעבוד מצרים, עוד תירוץ מובא במדרש לפי שביקש יעקב

במשנה באבות כתוב בן זומא אומר, איזה הוא חכם הלמד מכל אדם, שנאמר "מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי" אומרת הגמרא והיינו דאמר רבי הרבה תורה למדתי מרבתי ומחבירי יותר מהם ומתלמידי יותר מכולן, מה הפירוש בזה ומתלמידי יותר מכולן? זכיתי שנולדתי בעיר פרשבורג, העיר שרבינו החת"ס הנהיג אותה, ובת"ת שלמדתי בילדותי המלמדים היו בקיאים בכל הש"ס והם לימדו אותנו דברים שאתכם בוודאי לא לימדו, ואח"כ למדתי בישיבות עם חברים שג"כ היו בקיאים בש"ס ופוסקים, ובזכות זה שיש לי תלמידים שאני צריך למסור להם שיעורים, במשך שעות ואפילו ימים אני חושב הרבה ומכין את השיעורים בצורה כזאת שמתחדשים לי דברים שלולי הייתי מכין את השיעורים הם לא היו מתחדשים לי ולכן ומתלמידי יותר מכולן.

השבוע אנו זוכים בעז"ה לסיים את ספר בראשית, קשה מאד להיפרד מספר בראשית, רבינו הגאון הגדול מרן הרב שך זצ"ל אמר שהוא למד את ספר בראשית במשך כל השנה כי בספר בראשית טמון הכל, [וכמו שכתוב בספרו "מחשבת מוסר" חומש בראשית בעיקרו התורה מלמדת את האדם בכל דרכי החיים "ותלמדם חוקי חיים" מ-א' ועד ת', כל השאלות והמקרים שיכולים לקרות לאדם

החיים שלו זה מה שכתוב "וישב יעקב בארץ מגורי אביו" פירש רש"י ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף, צדיקים מבקשים לישב בשלוח, אומר הקב"ה לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא אלא שמבקשים לישב בשלוח בעולם הזה, מה רצה יעקב אבינו לשכב על כסא נוח? אלא יעקב אבינו רצה ללמד את הילדים שלו את התורה הק' בשקט ובשלוח בלי הפרעות ולהיות שקוע בלימוד התורה ואת זה הוא לא זכה עד שהוא הגיע למצרים, כי מאז שהוא היה ילד לא היה לו מנוחה בביתו בגלל שאחיו עשו רדף אותו, ואח"כ הוא היה רדוף מלבן הרמאי, ואח"כ הוא היה אבל ממכירת יוסף, וזה הפירוש ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה, שבשנים הללו הוא זכה למה שהוא רצה וקיווה כל חייו לחנך את הילדים והנכדים שלו בלי שום הפרעות, וזה מה שהוא עשה במשך כל השבע עשרה שנה הוא לימד והנהיג ישיבה גדולה ולימד אותם תורה וחינך אותם ובזה הוא הכין את היסוד של כלל ישראל.

"ויקרבו ימי ישראל למות ויקרא לבנו ליוסף ויאמר לו אם נא מצאתי חן בעיניך שים נא ידך תחת ירכי ועשית עמדי חסד ואמת אל נא תקברני במצרים" מפרש רש"י, שים נא ידך תחת ירכי - והשבע, ע"כ פירוש רש"י, יש כאן פלא של דבר, בפרשת חיי שרה כתוב שאבינו השביע את אליעזר

אבינו לגלות את הקץ של סוף הגלויות לבניו הקב"ה השכיח את זה ממנו.

"ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה" השנים היפות של יעקב אבינו מאז ילדותו ועד פטירתו היו ה-שבע עשרה שנה שהוא היה במצרים וזכה שיתגשם רצונו ללמוד בשקט וללמד ולהכין את הדור הצעיר את בניו ונכדיו, ידוע לתלמידים מה שחז"ל אומרים שבעת פטירתו של יעקב אבינו הוא הוכיח את ילדיו, וסיבבו אותו שישים ריבוא צאצאים בנים ונכדים.

"ויהי ימי יעקב שני חייו שבע שנים וארבעים ומאת שנה" ידוע שמייחסים ליעקב אבינו את מידת "תפארת" תפארת שבאבות ומדוע, בגלל שיעקב אבינו זכה ללמוד אצל אברהם אבינו חמש עשרה שנה, והוא זכה ללמוד אצל אביו יצחק אבינו שחי מאה ושמונים שנה, וממילא אין פלא שיעקב אבינו זכה לשלמות הזאת בכיר האבות.

"ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" מה עשה יעקב אבינו באותם שבע עשרה שנים? התורה לא כותבת מה פעל יעקב אבינו באותם שנים, שמעתי פעם מאחד הגדולים שפירש שהרצון והתקווה שהיה ליעקב אבינו במשך כל

אבינו השביע את יוסף שאם פרעה יגיד לו שיעבור על שבועתו שנשבע לאביו הוא יגיד לו שהוא גם יעבור על השבועה שהוא השביע אותו ויתגלה לעם שיוסף יודע שפה אחת יותר מפרעה, ולכן השביע יעקב אבינו את בנו יוסף, לא בגלל שלא היה לו אמון בו אלא כדי שפרעה לא יעכב אותו לצאת ממצרים ולקבור אותו בארץ כנען.

"אל נא תקברני במצרים" אומר רש"י שלשה פירושים למה יעקב לא רצה להיקבר במצרים, פירוש אחד יעקב אבינו הוא היה טוב ומיטיב לגויים ולמצרים, כאשר יעקב אבינו הגיע למצרים היה צריך להיות עוד חמש שנות רעב ויעקב אבינו התפלל שהרעב יפסק, וכל השבע עשרה שנה שהיה במצרים לא היה רעב, במצרים לא ירד מספיק גשם ולא היה מספיק מים להשקות את השדות, יעקב אבינו נתן ברכה לפרעה שמתו שפרעה רוצה להשקות את השדות שילך לנילוס לים ליאור של מצרים והמים יעלו לקראתו וישקו את כל השדות, ויש מדרש מעניין שאומר שאף אשה לא חלתה בכל השבע עשרה שנה שיעקב היה במצרים, ולכן יעקב פחד שיעשו אותו לעבודה זרה, את הפירוש הזה אנחנו עוד מבינים מדוע יעקב לא רצה להיקבר במצרים.

את פירוש השני של רש"י כבר יותר קשה להבין, תחיית המתים יהיה אחרי ביאת

עבדו כמו שכתוב "ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל, ויאמר אברהם אל עבדו זקן ביתו המשל בכל אשר לו שים נא ירך תחת ירכי, ואשביעך בה' אלוקי השמים ואלוקי הארץ אשר לא תקח אשה לבני מבנות הכנעני אשר אנכי יושב בקרבו" שמה מובן למה אברהם אבינו היה צריך להשביע את אליעזר אפילו שאליעזר לא היה אדם פשוט, הוא היה גר צדק וראש ישיבה בישיבה של אברהם אבינו כמו שכתוב דמשק אליעזר שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, וכן אליעזר היה המנהל הכללי של אברהם אבינו שהיה מיליונר גדול, ומסר לו את כל כספו ולא השביע אותו על זה, ומדוע אח"כ כששלח אברהם אבינו את אליעזר שיחפש כלה לבנו יצחק השביע אברהם את אליעזר שלא יקח אשה מבנות הכנעני ליצחק, התשובה הנהו בגלל שסוף כל סוף אליעזר הוא מזרע חם, ועל דבר רוחני שעל זה בנוי כל בנין כלל ישראל המשך הדורות, ועל זה היה צריך אברהם להשביע את אליעזר, אבל מדוע כאן היה צריך יעקב להשביע את יוסף? התשובה היא שכאשר פרעה נתן ליוסף להיות משנה למלך קרה נס גדול ליוסף הצדיק כמו שאומרים חז"ל על הפסוק "שפת לא ידעתי אשמע" שבא מלאך ולימד את יוסף שבעים לשון, ופרעה גילה שיוסף יודע שפה אחת יותר ממנו, והוא לשון הקודש, השביע פרעה את יוסף שלא יגלה את זה לאף אחד, ולכן יעקב

בכבודו של תלמיד חכם ולא מחיתי כראוי ולכן נענשתי באוזני, נשאלת השאלה אם גופתו של רבי אלעזר בן רבי שמעון נשארה בשלימות ולא נהיתה לרימה ותולעה, על אחת כמה וכמה שגופתו של יעקב אבינו לא יוכלו הכינים לעקוץ אותו, א"כ מה היה איכפת לו שיסתובבו מסביב לגופו? שמעתי לפני שנים רבות שרבינו המהר"ל מפראג עונה תשובה על השאלה הזאת, הקב"ה ברא את האדם עם שני נוגדנים, שתי כוחות שהם לגמרי הפוכים אחד מהשני, גוף ונשמה, הגוף רוצה את כל הגשמיות, לאכול הרבה, לשתות הרבה, לישון הרבה, לשחק הרבה, ולהנות מכל ההנאות שיש בעולם, אבל הנשמה היא בדיוק להפך, ליהודי יש מלחמה תמידית בין הגוף לנשמה, יהודי יר"ש מתגבר על הרצונות של הגוף, הצדיקים מכירים טובה לגוף שלהם שהוא ציית לנשמה, לגוף מגיע יישר כוח ולכן יעקב אבינו שהכיר טובה לגופו הקדוש הוא לא רצה שאפילו מתחת גופו לא יסתובבו כינים, נורא ואיום.

מסופר על הרבי מלובלין זצ"ל שאמר לתלמידים שלו שאם הם יראו שהנשמה שלו הולכת לעלות לשמים שיעשו מסביב למיטה שלו ריקוד וישירו את הניגונים שהוא היה רגיל לשיר בשבת.

זכורני שהייתי בבית החולים כאשר הרבי ר' חיים מאיר הגר מוויזניץ זצ"ל

משיח, וזה יתחיל בארץ ישראל והצדיקים שקבורים בחו"ל יבואו לארץ ישראל בצער, קוראים לזה גלגול מחילות, הקב"ה יעשה מקום מתחת לאדמה שהם יתגלגלו עד ארץ ישראל ושם הם יקומו, את הפירוש הזה אנחנו לא כל כך מבינים מה ואיך יהיה הגלגול מחילות.

אבל את הפירוש השלישי של רש"י אנחנו בכלל לא מבינים, רש"י אומר שהעפר של מצרים יעשה בעתיד כינים, ויעקב אבינו לא רצה שמתחת גופו ירחשו כינים ולכן הוא לא רצה להיקבר במצרים, ילדים שימו לב בלשוננו של רש"י, שלא אמר שהכינים יעקצו אותו, מזה יעקב בוודאי לא חשש, א"כ מה היה איכפת לו שמסביב ילכו כינים? ילדים יקרים בוודאי אתם מכירים את הסיפור הידוע שמביאה הגמ' שרבי אלעזר בן רבי שמעון בר יוחאי לא קברו אותו מיד בגלל שהיה חשש שאנשים שישנאו אותו לא יטפלו בו כראוי ובגלל זה הגוף שלו היה מונח במשך כעשרים שנה בעליית הגג שבביתו, ובאותם השנים אשתו הלכה לבדוק מידי פעם לראות שגופו נשאר שלם, עד שפעם אחת היא ראתה שמהחור שבאוזן יצא תולעת, חלשה דעתה ודאגה שאולי מעכשיו הגוף שלו יתחיל להרקיב, הגיע רבי אלעזר לאשתו בחלום ואמר לה אל תדאגי, ומה שראית שיצא תולעת מהאוזן הדבר בא לי כעונש על זה שיום אחד שמעתי שפגעו

של המיטה של החולה, רש"י אומר עוד פירוש, על ראש המיטה - על ראש המטה על שהיתה מטתו שלימה ולא היה בה רשע, שהרי יוסף מלך הוא ועוד שנשבה לבין הגוים והרי הוא עומד בצדקו, שראש המיטה הכוונה הילדים שלו, המיטה רומזת על ילדים, יעקב הודה להקב"ה שזכה לראות לפני שהוא נפטר שמיטתו שלימה שכל הילדים שלו כולם צדיקים.

"ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים" אומר רש"י שיוסף אבינו לקח את שני בניו לאביו כדי שיברך אותם לפני מותו, צריך להבין הרי כל בן אדם עלול במשך החיים שלו שיעבור עליו תקופה שהוא יהיה חולה, א"כ מדוע יוסף כ"כ נבהל שהוא מיהר ולקח את הבנים שלו להתברך מיעקב הרי יעקב היה רחוק מהגיל שנפטר יצחק אבינו, יצחק אבינו היה חי מאה שמונים שנה ויעקב היה בן מאה ארבעים ושבע א"כ מה יוסף כ"כ נבהל? אלא אומרים לנו חז"ל דבר נורא, יעקב אבינו ביקש מהקב"ה שכל אדם לפני שהוא הולך למות שיהיה חולה קודם לכן בכדי שאם הוא ירצה לתת איזה צוואה או לברך את הילדים שלו שידע שהזמן שלו מתקרב, ולכן אמר יוסף שאם יראו שאבא שלו נהיה חולה שיבואו להודיע לו, וזה מה שהתורה הק' מספרת לנו כאן "ויאמר ליוסף הנה אביך חולה", דבר חדש בעולם

היה במצב קשה לפני פטירתו עמדתי מחוץ לחדר ושמעתי שבתוך החדר יש טייפ פתוח והחסידיים שרים שם את שירי שבת, ניגשתי לגבאי ואמרתי לו מה זה? מה קורה פה הרבי לא מרגיש טוב זה נראה שחלילה הוא נוטה ללכת לעולם האמת למה לא אומרים תהילים על ידו רק שרים שירים? הוא ענה לי אתה לא מבין בענין, הרבי השאיר צוואה שלפני פטירתו ישירו את השירים שהוא הלחין אותם לכבוד שב"ק, זה ההכרת הטוב של הצדיקים לגוף שלהם.

"ויאמר השבעה לי וישבע לו וישתחו ישראל על ראש המטה" מפרש רש"י שיעקב השתחוה ליוסף בגלל תעלוא בעידנא סגיד ליה, אומר השפתי חכמים מצאתי בספר שיש חודש אחד בשנה שהשועל הוא מלך החיות במקום האריה, תעלוא - שועל, בעידנא - באותו החודש שהוא מלך, סגיד ליה - תשתחוה לו, לפי הפירוש הזה שיעקב אבינו השתחוה ליוסף בזה התקיים החלום השני של יוסף הצדיק שהשמש והירח השתחוו לו, פירוש שני ברש"י שיעקב השתחוה לשכינה הק' שהיתה מעל ראש המיטה, ואמרו חז"ל מכאן שהשכינה שורה מעל ראשו של חולה, ומזה נקבעה ההלכה שאם בן אדם הולך לבקר חולה שלא ישב בגובה של המיטה של החולה רק שישב יותר נמוך מפני שהשכינה שורה למעלה מעל הראש

את הקרבן, מידתו של יצחק אבינו נקרא "פחד יצחק" יצחק תמיד היה בפחד אולי הוא לא יצא ידי חובתו בתפקידו הגדול בעולם הזה וממילא הוא יהיה צריך לתת דין וחשבון לפני בית דין של מעלה, ולכן ביקש יצחק מהקב"ה ייסורים כדי שהם יכפרו עליו ולא תהיה מידת הדין מתוחה עליו, הקב"ה שמע את הבקשה של יצחק ואמר לו ביקשת דבר טוב וממך אני יתחיל "ויהי כי זקן יצחק ותכהין עיניו מראות", יעקב אבינו ביקש מהקב"ה מחלה, מבריאת העולם ועד יעקב אבינו לא היה את המושג שאדם היה חולה במחלה לפני פטירתו, רק אדם היה יכול פתאום להתעטש (לעשות אפצ"י) ולהיפטר מהעולם, ולכן ביקש יעקב אבינו מהקב"ה שכל אדם יחלה במחלה לפני פטירתו בכדי שיוכל להתכונן ולסדר את הירושה שלו לבנים שלו שחלילה לא יבואו לידי מריבה, ובכדי שיוכל לתת להם דברי מוסר ולהיפרד מהם ולברך אותם, אמר הקב"ה ליעקב דבר טוב ביקשת וממך זה יתחיל, כמו שכתוב אצל יוסף "ויהי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חלה ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים" אומר רש"י, ויקח את שני בניו עמו - כדי שיברכם יעקב לפני מותו, מאיפה ידע יוסף הצדיק שהגיע הזמן שאביו הולך למות ולכן הוא הלך עם הבנים שלו להתברך ממנו? מה קרה שהוא כ"כ נבהל? בגלל שיעקב ביקש מהקב"ה שאדם יהיה חולה לפני מותו ולכן כששמע

ולכן "ויקח את שני בניו עמו את מנשה ואת אפרים"

כתוב במדרש ששלושת האבות אברהם יצחק ויעקב ביקשו מהקב"ה בקשה מיוחדת הנהגה חדשה בעולם, אברהם אבינו ביקש זקנה, מאדם הראשון עד אברהם אבינו כל מי שהיה חי עד לפטירתו אפילו אם הוא היה חי מאות שנים הוא היה נראה צעיר בימים עם שיער שחור, אברהם אבינו ראה שבני אדם לא מכבדים את הזקנים כי לא יכלו להבחין שהם זקנים, ולכן הוא ביקש מהקב"ה שיהיה זקנה, ועוד סיבה שראה אברהם אבינו שצריך זקנה בעולם כי כתוב שהקב"ה צר את קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם ולא היו מבחינים מי זה יצחק ומי זה אברהם מי האבא ומי הבן, אנשים שרצו לדבר עם אברהם באו לדבר עם יצחק וכן להיפך ולכן כתוב "ואברהם זקן בא בימים וה' ברך את אברהם בכל" שאברהם היה נראה הזקן הראשון בעולם, יצחק אבינו ביקש מהקב"ה ייסורים, אמר לפניו רבון כל העולמים אם אדם מת בלי ייסורים מידת הדין מתוחה כנגדו אחר פטירתו בבית דין של מעלה, יצחק אבינו שהיה עמוד הגבורה, העולה תמימה, כשהוא שכב על המזבח וכמעט אביו שחט אותו לקרבן לה' הוא היה כל כולו בפחד שהוא יהיה קרבן רצוי להקב"ה ולכן הוא ביקש מאביו שיקשור אותו שח"ו הוא לא יזוז ולא יפגום

בנו מסביב עיר שקוראים לזה בית לחם, אבל האמת היא שרחל אמנו לא נקברה בתוך בית לחם רק היא נקברה באם הדרך, ויעקב אבינו הצטדק לפני יוסף שמה שהוא לא קבר את רחל קרוב לעיר רק ממש באמצע הכביש ואמר לו אתה בטח מתפלא שאני מבקש ממך שתטרח טרחה כ"כ גדולה דבר שפרעה בלי ספק יתנגד לזה ולכן אני משביע אותך לעשות את הדבר הזה, ומגלה יעקב אבינו שהסיבה שהוא קבר את רחל שם באמצע הדרך זה היה ע"פ הדיבור, יעקב אבינו קיים את הפסוק "והייתם נקיים מה' ומישראל" הוא לא רצה שלבן האהוב שלו יהיה לו איזה טענה על ההתנהגות של אביו ולכן הוא גילה לו שהקב"ה אמר לו לעשות כך, וכתוב בחז"ל שהסיבה לכך היתה שהיה גלוי לפני הקב"ה שבני ישראל ילכו לגלות ויעברו בדרך הזאת ליד הקבר של רחל אמנו ואז רחל אמנו תתפלל על עם ישראל עד שהקב"ה אמר לה את הפסוק הידוע "כה אמר ה' מנעי קולך מבכי ועיניך מדמעה כי יש שכר לפעולתך נאם ה' ושבו מארץ אויב".

בירושלים היה גר צדיק גדול שקראו לו הגה"צ ר' חיים שמואלביץ זצ"ל ראש ישיבת מיר והוא היה הולך כל ער"ח להתפלל בקבר רחל, וכשהוא היה נכנס הוא היה אומר אמא'ה הבן שלך חיים בא להתפלל, אמא'ה הנביא אומר מנעי קולך

שאביו חולה חשש יוסף שאבא שלו הולך למות.

בכל העולם יש מנהג שאם אדם מתעטש אומרים לו לבריאות, מדוע? בגלל שפעם היה עיטוש סימן שאדם חלילה הולך למות, ולכן מברכים שהעיטוש יהיה סימן לבריאות ולא ח"ו כמו שהיה פעם, וזכורני שבילדותי ההורים שלי הי"ד לימדו אותי שמי שמתעטש אומר לישועתך קויתי ה', והטעם לזה מובא בגמרא בברכות המתעטש בתפילתו סימן יפה לו, כשם שעושים לו נחת רוח מלמטה כך עושין לו נחת רוח מלמעלה, פירש רש"י, שהעיטוש עושה נחת רוח לאדם כך עושים לו נחת רוח מלמעלה, מן השמים למלאות שאלתו, לכן בגלל שכשאדם מתעטש מן השמים ממלאים את בקשתו לכן אומרים לישועתך קויתי ה', ויש ג"כ שנוהגים להגיד לחיים, הכוונה היא לחיים ולא חלילה למוות.

"ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל בארץ כנען בדרך בעוד כברת ארץ לבא אפרתה ואקברה שם בדרך אפרת הוא בית לחם" זכורני שבצעירותי באחד הפעמים שהלכתי להתפלל בקבר רחל ראיתי את העיר שנקרא בית לחם השטח היה לגמרי ריק היה שם רק עצים והבית שמעל הקבר של רחל אמנו, ובגלל שהערבים הארורים ימ"ש פחדו שיקחו להם את קבר רחל הם

הטבעת לכלה קוראים מסמך ששם כתוב את ההתחייבויות של החתן כלפי הכלה וההתחייבויות של הכלה כלפי החתן, קוראים לזה קריאת הכתובה, מה פתאום הביא יוסף הצדיק את השטרות לפני יעקב? הרי את הכתובה האשה לוקחת ומכניסה את זה באיזה קופסא יפה ושומרת את זה, התשובה היא יוסף הצדיק הכיר את אבא שלו וידע שאם אבא שלו לא ידע שמתחילת הנישואין שלו הוא התנהג כמו שהוא קיבל מאבותיו הק' את השלשלת הנוראה שנח קיבל ממתושלח הצדיק הסבא שלו, ומתושלח הצדיק קיבל את כל הקבלות של עבודת ה' מאדם הראשון ואת זה שמרו אבותינו הקדושים, אם יעקב אבינו לא יהיה בטוח שהילדים האלו נשמרו מכל דבר שיש לו שייכות עם גוים או ממנהגי הגוים יעקב אבינו לא יסכים לברך את הילדים, ולכן יוסף הוציא את הכתובה להראות לאביו שאפילו את התקנה מדרבנן להינשא עם כתובה הוא ג"כ קיים וזה מה שכתוב כאן "בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה" התפלל יוסף הצדיק וחזר השכינה ליעקב אבינו.

"וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה, ויאמר יוסף אל אביו בני הם אשר נתן לי אלהים בזה ויאמר קחם נא אלי ואברכם" אומר רש"י, וירא ישראל את בני יוסף - בקש לברכם ונסתלקה שכינה ממנו לפי שעתיד ירבעם ואחאב לצאת מאפרים

מבכי אבל אני חיים מבקש ממך אל תפסיקי לבכות עד שהמשיח יבוא.

מספרים שהיה פעם מעשה נורא כשר' חיים שמואלביץ התפלל בקבר רחל הוא שמע פתאום קול של אשה צעירה שבוכה מאד בעזרת נשים, ר' חיים שהיה עם כזה טוב לב ולא היה יכול לראות את הצער של השני, הוא אמר לבחור שהלך איתו תקרא אלי את האשה הצעירה הזאת, הוא קרא לה, כשהגיע שאל אותה ר' חיים למה את בוכה? היא השיבה שהיא נשואה כך וכך שנים ועדיין אין לה ילדים, כל האחיות שלה כבר זכו לילדים והיא לא, אתם יודעים מה שר' חיים אמר לה, איי, בעוד שנה בעז"ה תכבדי אותי להיות סנדק אצל הבן שלך, כמובן שברכת הצדיק התקיימה ואחרי שנה בדיוק היא הזמינה את ר' חיים להיות סנדק בברית של הבן שלה.

"וירא ישראל את בני יוסף ויאמר מי אלה" יעקב אבינו רצה לברך את הילדים של יוסף אבל השכינה נסתלקה ממנו ולכן שאל יעקב את יוסף מי אלה שאינם ראויים לברכה, ענה יוסף הצדיק "בני הם אשר נתן לי אלוקים בזה" מה זה בזה? אומר רש"י יוסף הצדיק הוציא את השטר אירוסין ואת השטר כתובה שלו והראה את זה ליעקב, ילדים בוודאי כבר הייתם בחופה של זוג צעיר חתן כלה, אחרי שהחתן נותן את

בפרשה שיעקב אבינו אמר "ראובן בני בכורי אתה" ועוד חשדו האחים ביוסף כמו שרבינו המלבי"ם אומר שהם חששו שכמו שאברהם סילק את ישמעאל, וכמו שיצחק סילק את עשו עלול להיות שבגלל ההלשנות של יוסף לאביהם יעקב יסלק את שאר הבנים, יוסף הצדיק שהיה כולו אש כשהוא ראה איזה עוולה שהאחים עשו במקום לברר הוא הלך מיד לאבא והלשין לו שיש עוולה בבית, יוסף לא חשב לשאול את אבא שלו מי צודק הוא או האחים כי הוא היה אש להבה, ולכן האחים פחדו מיוסף, אומר המלבי"ם שלכן האחים דנו את יוסף למיתה ולמכירה על פי הלכה מפני שיש לו דין של רודף.

"ויאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא פללתי והנה הראה אתי אלקים גם את זרעך" על ידי גר אחד מגדולי האדמו"רים שקוראים לו האדמו"ר ממכנובקה שליט"א והוא סיפר לי פעם שכאשר הוא היה ילד אבא שלו לקח אותו לבעלז'ער רב זצ"ל ולפני שהם נכנסו פנימה אמר לו האבא שהבעלז'ער רב רואה על הפנים של בן אדם את כל המעשים שהוא עשה, כשהוא שמע את זה הוא פחד להיכנס פנימה.

ידוע שהאר"י הק' ביקש שלפני שנכנסים אליו שיכסו את המצח, כי על המצח הוא היה רואה כל מה שאדם עשה, יעקב

ויהוא ובניו ממנשה, ויאמר מי אלה - מהיכן יצאו אלו שאינן ראויין לברכה, הוציא יוסף הצדיק מהכיס שלו את השטר אירוסין ואת השטר כתובה והוא הראה את זה ליעקב ואמר לו בניי הם אשר נתן לי אלוקים בזה, אתה רואה אבא התחתנתי כמו שאתה לימדת אותי, יוסף הצדיק למד עם יעקב אבינו את כל התורה כולה, יוסף הצדיק בגיל שבע עשרה כבר ידע את כל התורה כולה.

מספרים על הרב מטשעבין זצ"ל
שכשהוא היה בגיל ארבע עשרה הוא היה בקי בכל התוס' של כל הש"ס, ומסופר שפעם אחת אחד הגדולים שאל אותו כשהוא היה בגיל ארבע עשרה בערישיל האם יש תוס' כזה וכזה בש"ס? הוא חשב כמה דקות ואמר אין, אתם שומעים לאיזה דרגה הגיע הרב מטשעבין כבר כשהיה בחור צעיר בן ארבע עשרה.

יוסף הצדיק זכה בגיל שבע עשרה לדעת את כל מה שיעקב אבינו למד יומם ולילה בארבע עשרה שנה בישיבת שם ועבר, ובגלל זה יעקב עשה ליוסף כתונת פסים - איצטלא דרבנן, ובסוף בגלל זה קרה כל הסיפור של מכירת יוסף, בגלל שהאחים חשדו שיעקב רוצה לעשות את יוסף לבכור עם כל המשמעות של בכור, אבל הדבר הזה היה טעות הוא לא נברא ולא היה, וכמו שאנחנו רואים מה שכתוב

ועוד אמרו חז"ל שהאבות הק' קיימו את כל מצוות התורה לפני מעמד הר סיני שעם ישראל קבלו את התורה, ויוסף לימד את בניו את כל מה שלמד מיעקב אביו, יוסף לא שכח את כל מה שאבא שלו לימד אותו וכמו שרש"י מביא על הפסוק "וידברו אליו את כל דברי יוסף אשר דבר אלהם וירא את העגלות אשר שלח יוסף לשאת אתו ותחי רוח יעקב אביהם" יוסף הצדיק מסר לאחים שלו סימן במה שהיה עסוק כאשר הוא נפרד מיעקב, הסוגיא האחרונה לפני שיעקב שלח את יוסף לשכם הם היו עסוקים בפר' עגלה ערופה וזהו הפירוש "וירא את העגלות אשר שלח יוסף" ולכן לא פלא שאפרים ומנשה השתתפו בשיעור של יעקב כמו בני ישיבה.

"ויקח יוסף את שניהם את אפרים בימינו משמאל ישראל ואת מנשה בשמאלו מימין ישראל ויגש אליו, וישלח ישראל את ימינו וישת על ראש אפרים והוא הצעיר ואת שמאלו על ראש מנשה שכל את ידיו כי מנשה הבכור" יוסף הצדיק רצה כדרך העולם לתת את כח הבכורה לבכור וממילא הוא רצה להביא את מנשה על ידו הימנית של יעקב אבינו, ויעקב אבינו לא הזיז את הילד ואמר לו ילד תעבור לצד שמאל, רק יעקב אבינו שיכל את ידיו פירושו ששם את הידיים בצורה שיד הימין יגיע לאפרים ויד שמאל יגיע למנשה כי רצה שהברכה המיומנת יגיע לאפרים

אבינו אמר "ראה פניך לא פללתי" אומרים המפרשים לחיות במצרים עשרים ושתים שנה בלי רבה בלי ישיבה בלי הורים ולהישאר עם כזה צורה טהורה אמר יעקב לא תיארתי לעצמי שאזכה לזה, והנה הראה לי ה' גם את זרעך, כאשר יעקב אבינו בא למסור את השיעור הראשון בוודאי שיעקב אבינו אמר כל יום שיעור שהתורה אומרת "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" השנים הכי יפות של יעקב היה השבע עשרה שנים האחרונות שהיה במצרים, ובוודאי שהוא למד ולימד את הבנים והנכדים תורה, וכבר בשיעור הראשון נעמדו שמה שני ילדים בני תשע עשר והם היו עם אותם הפיאות, עם אותם הציציות, ועם אותו הלבוש שלבשו ראובן ושמעון וכו' במצרים, ובאמצע השיעור צעק אפרים סבא אני לא מבין הרי יש גמ' אחרת? יעקב התפלא, איפה? מה? מתי? מי היה הרבי שלך שלימד אותך? "ראה פניך לא פללתי והנה הראה לי ה' גם את זרעך".

פלאי פלאים, איך יוסף הצדיק עם אשתו הצדקת בנו כאלו ילדים בלי חברה בלי בית ספר בלי משפחה, כל יום בבוקר אסנת הצדקת למדה עם הילדים אלף בית, קריאה וכתובה, ובערב יוסף היה יושב ולומד עם הילדים תורה, ספר בראשית אח"כ הוא למד איתם גמ', חז"ל מספרים שיוסף הצדיק היה בקי בכל התרי"ג מצוות,

של יעקב אבינו עשו להם פאות כשהגיעו לגיל שלוש שאלו הילדים את האבא מה זה פאות? הוציא יוסף הצדיק את הפאות שלו והראה להם את הפאות, שאלו אותו אבא למה אתה הולך ככה הרי במצרים אף אחד לא הולך ככה? ענה להם יוסף אני נוהג כמו שאבא שלי נהג וכמו הסבים שלי שקיימו את התורה וכתוב בתורה "לא תקיפו פאת ראשכם" כשמורידים את השערות צריך להשאיר את הפאות, למחרת החלאק'ה הילדים הסתכלו וראו שרק הם הולכים עם פאות לאף ילד במצרים אין פאות, אפרים ומנשה עמדו בביתם על יד החלון יחד עם אמם אסנת הצדקת וראו ילדים שסוחבים על הגב שלהם משהו שאלו הילדים את האמא מה זה? מה יש להם על גב? ענתה להם האמא זה ילקוט, שאלו הילדים מה יש שמה? ענתה האמא יש שם עיפרון ומחק מחברות וספרי לימוד, אמרו הילדים אמא גם אנחנו רוצים, ענתה להם האמא מה אתם רוצים ח"ו ללמוד עם הילדים המצריים? אתם רוצים ח"ו להתחבר עם הגויים? אמרו הילדים אבל אמא מה יש אנחנו רוצים לדעת לכתוב, ענתה האמא בוודאי, בבוקר אתם תלמדו איתי איך כותבים את האל"ף ב"ת, אחרי חצי שנה אפרים ומנשה ראו קבוצה של ילדים עם ספרי לימוד ביד, הם שאלו את האמא מה הם לומדים בספרים האלו? ענתה האמא הספרים שהם לומדים זה לא

ומדוע עשה כך משום שלא רצה לבייש את הבכור מנשה, ויוסף הצדיק חשב שבגלל שנחלשו עיניו של אביו כמו שכתוב "ועיני ישראל כבדו מזקן לא יוכל לראות" ורצה יוסף להטות את ידו הקדושה של אביו, "וימאן אביו ויאמר ידעתי בני ידעתי גם הוא יהיה לעם וגם הוא יגדל ואולם אחיו הקטן יגדל ממנו וזרעו יהיה מלא הגוים".

"ויברכם ביום ההוא לאמור בך יברך ישראל לאמר ישמך אלקים כאפרים וכמנשה וישם את אפרים לפני מנשה" פירש רש"י, בך יברך ישראל - הבא לברך את בניו יברכם בברכתם ויאמר איש לבנו ישימך אלקים כאפרים וכמנשה, מדוע זכו שני הילדים הללו אפרים ומנשה להיות הדמויות שכל הדורות כשאבות מברכים את בניהם הם לוקחים לסמל בתפילתם ומתפללים שבניהם יהיו כאפרים ומנשה? התשובה הנהו שאפרים ומנשה נולדו והתחנכו במצרים בלי תלמוד תורה בלי מלמד, בלי רביה בלי מנין בלי ישיבה, בלי לראות איך נראה תפילה ישיבתית, בלי צדיקים שיוכלו להתברך אצלם, בלי לראות מה זה חלאק'ה, וכאשר יוסף הצדיק עשה חלאק'ה לילדים שלו והוריד להם את השערות היפות שגדל להם עד גיל שלוש, שאלו הילדים את האבא למה אתה גוזר לנו את השערות? ענה להם יוסף, איי ילדים מתוקים אתם יודעים שאתם נכדים של יעקב אבינו וכל הנכדים

אחת עם משחקים הכי היפים ותתן את זה לילדים של יוסף ואח"כ אתה תראה איך שיוסף יתן לך רישיון, נו, בא הגוי לבית הפרטי של יוסף עם שני החבילות והוא מראה לילדים, הילדים עומדים שמה בדלת ושואלים מה זה? עונה להם הגוי זה מתנות בשבילכם, ואסנת הצדקת עומדת שם ואומרת לילדים לא לגשת לגוי, הם חיכו שהגוי הזה השמן והנמוך הזה ילך, אתם שומעים? מיד כשהלך הגוי הילדים התנפלו על החבילות וראו שם בחבילה אחת איזה שוקולדות מיוחדות, ואיזה ממתקים טעימים, ובחבילה השניה הם ראו את המשחקים היפים, ואסנת אומרת להם לא לנגוע, אתם לא רואים שעל המשחקים האלה יש תמונות של עבודה זרה, תזהרו חס ושלום, אל תגעו בממתקים בשוקולדות זה לא כשר, אומרת האמא אני אבשל לכם קקאו עם סוכר ויהיה לכם שוקולדות טעימות, והאמא לוקחת את המשחקים היפים ושורפת את זה באש בכדי לא להנות ח"ו מעבודה זרה, וגם את החבילה של הממתקים הטעימים היא לוקחת וזורקת את זה ישיר לפח הזבל, אתם יודעים ילדים כך גדלים ילדים כל יום עם כאלו נסיונות קשים, נורא ואיום.

לא פלא איך יצאו שתיים עשרה שבטי ק'ה יראים ושלמים, הם ראו יום יום בארץ כנען את התפילות ואת הסדר יום ואת הלימוד של האבא שלהם יעקב, אפילו

בשבילכם, אמרו לאמא אבל גם אנחנו רוצים ללמוד, ענתה האמא כן, כשאבא יבוא הביתה הוא ילמד אתכם תורה ומצוות, אמרו הילדים אבל אמא אנחנו רואים שכל הילדים משחקים למטה ברחוב עם כדור גם אנחנו רוצים לשחק עם כדור, ענתה האמא בוודאי אפרים ישחק עם מנשה ומנשה ישחק עם אפרים, אמרו הילדים אבל אמא זה משעמם? ענתה האמא בערב יבוא אבא וגם יצטרף אתכם, אתם שומעים ילדים כך כל יום עם הנסיונות שהיה להם שמה במצרים, וזה עוד לא נגמר, יוסף הצדיק קיבל מפרעה תפקיד לתת רישיונות למי שרוצה לרכוב על סוס, כמו שכתוב "ויאמר פרעה אל יוסף אני פרעה ובלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו בכל ארץ מצרים" אומר רש"י כתרוממו, אומר התרגום אונקלוס "ואמר פרעה ליוסף אנא פרעה ובר ממימורך לא ירים גבר ית ידיה למיחד זין וית רגליה למרכב על סוסיא בכל ארעא דמצרים" היום בכדי לנסוע באוטו צריך להוציא רישיון, אבל בזמן יוסף במצרים מי שרצה לרכוב על סוס היה צריך לקבל רישיון מיוסף, גוי אחד אמר לאשתו יש לי כבר רישיון לרכוב על סוס אחד אבל אני רוצה שיוסף יתן לי רישיון לרכוב על עוד סוס אבל אני חושש שיוסף לא יתן לי, אומרת לו אשתו יש לי עצה בשבילך, איזה עצה יש לך? ליוסף יש שני ילדים תכין שתי חבילות חבילה אחת עם ממתקים וחבילה

מה מיוחד בשבת קודש שאבא מברך את הילדים שלו כי שבת זה יום של יסוד של עבודת ה', שבת זאת אחת המתנות הגדולות ביותר שהקב"ה נתן לנו, זהו יום של התעלות רוחנית וביום הזה יכולים לפעול הרבה בחינוך הילדים.

לפני שלושת אלפים חמש מאות שנה עשה יעקב אבינו הסבא שלנו צוואה שכל אבא כאשר הוא יברך את הילד שלו הוא יגיד רבונו של עולם אני מבקש ממך ישימך אלוקים כאפרים וכמנשה, שהקב"ה יעשה אותך כאפרים וכמנשה, מדוע בחר יעקב אבינו דווקא באפרים ומנשה האם לא היה יותר מתאים לברך ישימך אלוקים כאברהם יצחק ויעקב? אלא התשובה היא שאפרים ומנשה נתנו לכל אחד מישראל את המושג שבכל מקום איפה שיהודי נמצא בעולם אפילו אם הוא לא נמצא בין אנשים שהם שומרי תורה ומצוות אם הוא ישמור על עצמו ויבדיל את עצמו הוא יצליח להישמר בדיוק כמו מי שחי בין צדיקים.

באחת העיירות של הונגריה היה ארמון שנבנה למעלה מאלף שנה, ובארמון הזה התאספו גנבים עד שעבר החלטה בממשלה לסלק את הארמון ואת כל ההר שמסביב לארמון, כאשר הגיעו לתחתית ההר מצאו שם אבן שהיה כתוב עליו כתב עברי, הגויים כמוכן לא ידעו

אדם שיש לו לב אבן כשהוא רואה כזה עבודת ה' הוא מתפעל נורא.

כידוע שכשנוסעים לטיול ועוברים באמצע הדרך באיזה חנות רוצים קצת לעשות אוירה טובה וקונים איזה גלידה טובה או איזה ממתק טעים, ומה עם הכשרות? מסתכלים אם כתוב כשר, אבל לפעמים זה הכשר לא כ"כ טוב ובכל זאת קונים כי עכשיו זה טיול, וזה התפילה שאנחנו מתפללים ומבקשים מהקב"ה שיזכה אותנו שהילדים שלנו יגדלו כמו אפרים ומנשה שחלילה וחס לא יכשלו ולא יאכלו דבר בלי הכשר שיסתכלו טוב האם זה הכשר שאוכלים בבית, כמה זהירות צריך בדבר הזה, המוכרים נוהגים להגיד ואפילו לכתוב בענק שאצלם בחנות הכל כשר למהדרין, אוי כמה אנשים שלא בדקו היטב נפלו ונכשלו במאכלות אסורות.

תתארו לכם ילדים שאנחנו מהמשפחות שבליל שבת קודש האבא מברך את הילדים את הברכה של ישמך אלקים כאפרים וכמנשה, האבא מרים את עיניו להקב"ה ומתפלל רבונו של עולם תן לי ילדים אבל לא סתם ילדים רק שיהיו כמו אפרים ומנשה, תחשבו שהאבא מקיים כל פעם את הצוואה העתיקה של יעקב אבינו בך יברך ישראל, נורא ואיום.

ישמר עד לנצח כי קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל חד הוא.

התרגום יהונתן בן עוזיאל אומר על הפסוק הזה - ובריכינון ביומא ההוא למימר בך יוסף ברי יברכון בית ישראל ית ינוקא ביומא דמהולתא למימר ישוינך ה' כאפרים וכמנשה, ביום הברית ניגש כל אבא לילד שהוא כ"כ חיכה לו והוא מבקש מהקב"ה שהתינוק הזה יגדל כאפרים וכמנשה.

אספר לכם כמה סיפורים שראיתי ושמעתי מגדולי ישראל, זכורני שפעם כשנכנסתי למרן החזו"א זצוק"ל רבנו לא היה בחדר, ובאותו הזמן היתה שם בבית אחות של רבנו החזו"א אשתו של רבנו הסטייפלער והיא אמרה לי שרבנו החזו"א כבר יכנס לחדר, חיכיתי ולאחר כמה דקות נכנס רבנו החזו"א ונעמד בפניה ואמר מילה במילה בקול רם ברכת אשר יצר, עמדתי וכל הגוף שלי רעד לראות איך שרבנו החזו"א מברך בכזה דביקות את ברכת אשר יצר אני לא יכול לתאר במילים איך היה נראה המחזה הזה.

מסופר שכאשר הגאון הגדול רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל היה זקן בן שמונים הביאו לו לשתות כוס תה חם, אמר הגאון ר' חצק'ל שהוא לא יכול לשתות באותו רגע כי אין לו כוח לברך ברכת שהכל, כל ברכה

לקרוא את הכתב הזה הם הביאו יהודים שידעו לקרוא מה כתוב על האבן, והם ראו שכתוב על האבן עד כאן הגיע יואב שר הצבא של דוד המלך עם הצבא שלו, ומתחת לאבן הזאת מצאו חרב, תתארו לכם חרב של יואב, אני הכרתי יהודי שעבד ביודאיקה (עתיקות) והוא סיפר לי שהוא קנה את החרב הזה.

כאשר הייתי מנהל בת"ת יסודי התורה בתל אביב דאגתי כל שנה שבל"ג בעומר כל התלמידים יתאספו יחד, זה היה דבר מאוד לא קל, וכל פעם חיפשתי ראיון אחר איזה תוכנית למשוך את התלמידים שיבואו בכדי שהם חלילה לא ילכו לראות את המדורות אצל החילונים, שנה אחת הבאתי להם סרט שגם אני השתתפתי באותו מעמד שהסריטו שם את הסרט הזה, היתה משפחה עשירה בתל אביב שהיו נותנים הרבה צדקות והבן שלהם הגיע לגיל בר מצוה ורבינו החזו"א בא להגיד שם מזל טוב, רואים שם בסרט איך שמרן החזון איש נכנס לאולם וכולם קמו לפניו וכולם הלכו בדרך ארץ להתברך ממרן החזו"א ואח"כ החזו"א ניגש לבחור בר מצוה ובירך אותו, אחרי כמה שנים המשפחה שלחו לי את הסרט הזה, הילדים מאד התרגשו לראות היסטוריה שהיתה לפני כמה שנים טובות, הברכה של ישמך אלקים כאפרים וכמנשה זה היסטוריה של כמה אלפי שנים וזה נשמר עד היום וזה

השתוממתי לראות את זה, ואת זה אנחנו מבקשים מהקב"ה שבכל מקום שהילדים שלנו יהיו שיזכו לגדול כמו אפרים ומנשה.

כאשר יעקב אבינו בא למצרים והוא ראה איפה חי יוסף מגיל שבע עשרה ונשאר בצדקותו, ולא רק שהוא נשאר צדיק רק הוא גידל שם את שני בניו אפרים ומנשה בערוות מצרים להיות צדיקים, יעקב אבינו חשב בליבו הרי במקום הזה יש נסיונות בלי סוף ובכל זאת הצליח יוסף לחנך ולגדל את אפרים ומנשה שיהיו יראים ושלמים ובקיאים בתורה ומתפללים בדביקות להקב"ה התפעל יעקב אבינו ואמר שילדים כאלו שגדלו במקום שהאווירה שם היא כל כולו טובה ובכל זאת הם הצליחו להגיע לדרגה של ראובן ושמעון הם ראויים להיות הסמל והדוגמה לכל ילדי ישראל לכל הדורות, שבכל מקום שילד יגדל אפילו במקום הכי נידח שבעולם הוא ידע שאם רוצים אפשר לשמור על דקדוק ההלכה, על שמירת המצוות, על כשרות, ועל אידישקייט.

שמעתי פעם מחותני הצדיק ר' דוד שלזינגר זצ"ל שכאשר הוא שירת במשך שנתיים בצבא הגרמני בזמן המלחמה כל הזמן שהוא שם הוא הלך עם צמר גפן באוזניים, כולם חשבו שהוא חרש ולא דיברו איתו, אבל האמת היה שהוא עשה את זה כי הוא רצה לשמור

אצל הרב אברמסקי לקח לו את כל הכוחות הפיזיים שלו, נורא ואיום כמה כוחות נפש לוקח לצדיקים לברך כל ברכה וברכה.

זכורני שכאשר למדתי בישיבת היכל התלמוד בתל אביב אצל מורי ורבי ר' חיים זאב פינקל זצ"ל פעם אחת לפני ר"ה הזמינו את הרבי שלי להיות בר"ה בירושלים בישיבת מיר ודאגו לו שם לדירה עם שתי חדרים ובגלל שהוא לא רצה להיות שם לבד הוא ביקש ממני שאצטרף אליו לנסיעה וזכורני שביליל ראש השנה הרבי התיישב לאכול סעודת יו"ט בשעה אחד עשרה בלילה ובערך בחצות הלילה כאשר שכבתי במיטה בחדר הסמוך שמעתי איך שהרבי מברך ברכת המזון והברכה הראשונה לקחה בערך חצי שעה, אני לא יכול לתאר לכם כמה דמעות שפך הרבי בחצי שעה הזאת, נורא ואיום.

זכורני שפעם כאשר נסעתי לאנגליה לבקר את איזה אדם חולה יום אחד נסעתי משם לרומא כדי לראות את כלי המקדש בוותיקן, וכשהמתנתי שם בחדר המתנה היה לי מאד קשה לראות את הגוים ארורים שמה אבל פתאום נהיה לי אור בעיניים, ראיתי שבפינה של החדר עומד בחור ומתפלל שמו"ע כאילו שהוא עומד ומתפלל עכשיו בישיבה, לא היה אכפת לו שום דבר מה שקרה סביבו הוא עמד שם בלי שום בושה והתפלל בכוונה,

השנה, אבל אתם יודעים ילדים מה קרה לכיפות שלהם? הכיפות הללו היו נראים חדשים רק במשך כעשרה ימים, לא בגלל שהילדים לא שמרו על הכיפות של שבת קודש, רק בגלל הדמעות של הגאון ר' שלמה זלמן כאשר הוא בירך את בניו בערב יום כיפור ברכת אב "ישמך אלוקים כאפרים וכמנשה וכו'" כמובא המחזורים הוא היה מברכם ומתפלל עליהם בבכיות שלישי עד כדי כך שהכיפות התקלקלו ואיבדו את כל היופי של הכיפה, והדמעות החמות ששפך נכנסו ללב של הילדים הצדיקים, ותפילתו הזכה עלתה לשמים לפני יום הקדוש.

היה פעם מעשה על יד הכותל המערבי שריד בית מקדשנו, באחד מהשעות המאוחרות של הלילה עמד יהודי סמוך לכותל ובכה בכיות נוראות, עמדו שמה שני אנשים בעלי חסד, אחד עשיר גדול ואחד עסקן גדול, והם ראו את הבכיות של היהודי הזה, אמר העסקן הגדול לעשיר אולי בוא וניגש ליהודי הזה יחד ונשאל אותו אולי יש לו חלילה בביתו או במשפחתו מישהו שצריך רפואה ואתה תשלם את ההוצאות הרפואיות ואני אדבר עם הרופאים הכי גדולים שיש ואני יעזור לו להגיע אליהם, נגשו שני הבעלי חסד ליהודי הבוכה ואמרו לו אולי אתה מוכן להגיד לנו מדוע אתה בוכה כל כך, מה חסר לך, אמר להם היהודי בתמיהה 'לי חסר משהו?' לא חסר לי שום

על עצמו לא לשמוע ניבולי פה ליצנות ולשון הרע ושאר דברים מגונים מהחיילים הגויים, למרות שהחיילים שמו לב לזה ולעגו וצחקו עליו אבל הוא כ"כ נזהר בכדי לא לשמוע כל דבר אסור, תתארו לכם איזה התמודדות היה לאפרים ומנשה בארץ מצרים נורא ואיום.

לא סתם כל אבא ואמא בוכים ומתפללים ומאחלים לעצמם שהילדים שלהם יגדלו כמו אפרים ומנשה, "ישמך אלוקים כאפרים וכמנשה" כי כאשר ילד נמצא בבית האבא או האמא שומרים עליו ומחנכים אותו, וכשילד נמצא בחיידר הרב'ה והמנהל שומרים עליו ומחנכים אותו, אבל כאשר ילד נמצא לפעמים לבד ללא ההורים וללא המחנכים רק בתוך חברה אחרת ממה שהוא רגיל מי ישמור ויפקח עליו שלא ימשך אחרי אנשים זרים, ועל זה מתפללים ההורים "ישמך אלוקים כאפרים וכמנשה" כמו שאפרים ומנשה גדלו במצרים לבד והם הגיעו לדרגה של ראובן ושמעון, כמו שכתוב בפסוק "אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" כך ההורים מתפללים שילדיהם יגדלו כאפרים וכמנשה.

מסופר שבביתו של הגאון הגדול רבי שלמה זלמן אוירבך זצוק"ל היו חיים כמו בני תורה בדוחק, וכאשר הילדים היו קטנים הם זכו לקבל כיפות לשבת פעם אחת בשנה, ומתי זה היה בערב ראש

התורה אומר שמהשבעים נפש שבאו למצרים באותם שבע עשרה שנים הם נהיו עם רב כדברי רבותינו שש מאות אלף איש, זאת אומרת שמסביב למיטה של יעקב התאספו שש מאות אלף צאצאים שלו, אומרים חז"ל שנסתלקה ממנו השכינה בגלל שיעקב לגלות להם את הקץ, שאל יעקב אבינו את הצאצאים שלו האם יש אחד שלא מאמין בהקב"ה, אמרו כולם שמע ישראל - תשמע אבא וסבא שלנו, ה' אלוקינו ה' אחד, כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, יעקב אבינו ראה שהקב"ה לא רוצה שהוא יגלה את הקץ הוא התחיל לדבר דברים אחרים.

אומר המדרש מכאן למדו עם ישראל לקבל עול מלכות שמים, אמנם קצת קשה כי הרי למדנו בפרשה הקודמת שכאשר יוסף מתגלה ליעקב אבינו יוסף בכה מאד על צווארו ולא כתוב מה שיעקב אבינו אמר לו, ואומר המדרש שהוא קרא קריאת שמע, רואים שקבלת עול מלכות שמים כבר תיקן את זה יעקב אבינו, אבל אולי אפשר להסביר ולתרץ ששמה יעקב אבינו אמר קריאת שמע לבד מה שקיבל מאבותיו, כי הרי האבות הק' קיימו את כל התורה כולה, אבל פה שישים ריבוא ילדי בני ישראל קיבלו עליהם את עול מלכות

דבר, שאלו אותו א"כ למה אתה בוכה? ענה היהודי אני אירסתי היום את הבת הכי קטנה שלי עם חתן תלמיד חכם ואני בוכה מרוב שמחה ומודה להקב"ה ששוב זכיתי לחתן תלמיד חכם ואני מבקש על המשך הדורות שילכו בדרך ה'.

"ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים" מביא רש"י שיעקב אבינו ביקש לגלות את הקץ ונסתלקה ממנו השכינה, ומובא בגמרא בפסחים מדוע אנחנו אומרים בכל יום בבוקר ובערב אחרי שאנחנו אומרים את הפסוק "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד" ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד, מפני שיעקב אבינו כשרצה לברך את בניו לפני מותו לאחר שראה שנסתלקה ממנו השכינה, אמר לבניו שמא ח"ו יש במטתי פסול כאברהם שיצא ממנו ישמעאל ואבי יצחק שיצא ממנו עשו, אמרו לו בניו שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, אמרו כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד, באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

אומר התרגום יהונתן בן עוזיאל שבשעה שאסף יעקב את הבנים שלו כדי לגלות להם את הקץ מתי יבוא מלך המשיח שכב יעקב אבינו על דרגשא דדהבא - מיטה של זהב, ורבנו הרשב"ם על

יעקב אבינו לפני פטירתו אמר דברי מוסר וברכות לבניו, גם אלה שלא מוזכרים מפורש בתורה שיעקב אבינו בירך אותם אבל ברמז יש ברכה לכל שבט ושבט, מי שמעיין בדברי חז"ל על הפסוקים הללו שבירך יעקב את בניו רואה שמונח שם דברים נוראים, שמעון ולוי לא קיבלו ברכה אישית מיעקב ולכן לוי לקח את עצמו ללימוד התורה, מסורת התורה נמסר מלוי לקהת ומקהת לעמרם ומעמרם למשה ומשה לישראל כמו שמובא ברמב"ם, מאז פטירת יעקב אבינו עד ברכת משה רבנו לפני מותו בפר' וזאת הברכה נהפך שבט לוי למקור הגדלות, בגלל שלוי לקח ללב שלו שהוא לא זכה להתברך מיעקב אבינו והוא לקח את עצמו ללימוד התורה ובגלל זה הוא זכה לפסגת האור "יורו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל וגו' וזכה ג"כ שיצא ממנו כהנים ולוויים וכהנים גדולים שעליהם נאמר "תומך ואורך לאיש חסידך" שזכו ללבוש את החושן המשפט עם האורים ותומים.

פעם אחת הגיע הרב מפונוביז' זצ"ל לבחון באחד הת"ת פה בעיר התורה בני ברק וזה היה בדיוק בשבוע שהילדים למדו את פרשת ויחי, הרב מפונוביז' שמע איך שהמלמד והתלמידים קוראים בתורה את הברכות שיעקב אבינו בירך את בניו עם המנגינה היפה, 'ראובן בכורי אתה' וכו' אתם בוודאי מכירים את המנגינה הזאת, התרגש

שמים, מפה היסוד והמקור של קבלת עול מלכות שמים.

זכורני שבאחד הפעמים שפגשתי את האדמו"ר מקאליב שליט"א הוא סיפר לי שכשהוא היה במחנות באושוויץ הנאצים ימש"ו הורידו ליהודים את הזקנים והפאות בכדי שלא יצליחו לזהות ולהכיר מי יהודי ומי גוי, סיפר הרבי שיום אחד הוא פגש איזה ילד במחנה הריכוז, זה היה דבר נדיר למצוא ילד במחנות, והוא ראה שהילד מלמל משהו בפה שלו, שאל הרבי את הילד תגיד לי מותק מה אתה ממלמל? הילד נבהל מאד ולא ידע אם לענות או לא כי הוא לא ידע האם האיש הזה ששואל אותו את השאלה האם הוא יהודי או גוי, הרבי הבחין בדאגה של הילד והוא הצליח להוכיח לו שהוא יהודי, סיפר הילד לרבי שהוא מגיע מורשה ולפני שהוא נפרד מאמא שלו הי"ד היא אמרה לו במילים הללו, לחנך אותך אני לא אזכה אבל דבר אחד אני יגיד לך בכל מקום איפה שאתה תהיה תגיד את המילים הללו 'שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד' זה מה שיציל אותך בכל מקום שתלך כל החיים שלך, ולכן כל הזמן איפה שאני הולך אני חוזר ואומר את המילים שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד, וזה מה שיעקב אבינו אמר ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד שעם ישראל לעולם ועד יקבל עליו עול מלכות שמים באמירת שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד.

להתערב ולכן הפסדת את שתי המתנות שהיה יכול לצאת מהשבט שלך כהונה ומלכות, "כי עלית משכבי אביך" התערבת בעניינים אישיים והיית צריך לדעת שכל מה שצדיק עושה הוא עושה לשם שמים והוא עושה את זה על פי הדיבור "אז חללת יצועי עלה" את השכינה שהייתה בבית בחדר של יעקב אבינו חללת, נורא ואיום.

"שמעון ולוי אחים" אומר רש"י בעצה אחת על שכם ועל יוסף, אפילו שלוי היה הממשיך של מסירת התורה מהאבות לעם ישראל, היה עליו הטענה "כלי חמס מכרתיהם" אמנם הגיע לשכם בן חמור עונש מיתה על מה שחטף את דינה בת יעקב, אבל לא מגיע מיתה לכל העיר שכם, ולמה לא התייעצתם עם אביכם.

ילד בן שלש עשרה חושב שהוא כבר יודע הכל, הוא כבר יותר פיקח מאבא ואמא, אבא אומר ככה אבל הוא אומר אחרת, מה זאת אומרת הוא כבר בן שלש עשרה והוא כבר חובש כובע יפה וחליפה יפה, והרבה עוד כותב עליו שהוא בחור חשוב ומתמיד, אבל בבית הוא לא כל כך ילד טוב הוא עושה מה שהוא רוצה, איי, "כלי חמס מכרתיהם" כאשר ילד מגיע לבר מצוה אומר האבא ברוך שפטרני מענשו של זה, זה לא אומר שהילד יכול לעשות מה שהוא רוצה, נורא ואיום.

מאד הרב מפונוביז' והתחיל לבכות, שאל אותו המנהל למה הרב כל כך מתרגש? אתם יודעים ילדים מה ענה הרב מפונוביז'? כי כאשר הייתי בן שש גם אני שרתי עם הרב'ה שלי את אותו המנגינה שאתם שרים עכשיו, נורא ואיום, וכך הדרך הלימוד והניגון בלימוד עובר מדור לדור מה שאתם לומדים זה גם הצדיקים שלנו למדו כאשר הם היו ילדים קטנים בגיל שלכם, נורא ואיום.

"ראובן בכרי אתה כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז, פחז כמים אל תותר כי עלית משכבי אביך אז חללת יצועי עלה" יעקב אבינו מוכיח את ראובן "בכרי אתה כחי וראשית אוני יתר שאת ויתר עז" בגלל שאתה הבכור היה מגיע לך כהונה ומלכות ולמה הפסדת את שני המתנות "פחז כמים" מיהרת להראות את כעסך כמים שיורדים מנהר במרוצה, נורא ואיום, ראובן ראה שאביו יעקב כאשר לאחר מיתת רחל העביר יעקב את מיטתו שהיתה באוהל רחל לאוהל של שפחת רחל - בלהה, וראובן שמאד אהב את האמא שלו והוא ראה את הכאבים והייסורים שלה שלא מעבירים את המיטה של יעקב לאוהל של אמו לאה, ומתוך כעס העביר ראובן את המיטה של יעקב מאוהל בלהה שפחת רחל לאוהל של אמו לאה, ועל זה אמר לו יעקב אביו "פחז כמים אל תותר" מתוך כעס התערבת בדבר שלא היית צריך

אחורה, יעקב אבינו קרא לו באהבה ואמר לו אתה אחרת מאחים שלך, והוא בירכו יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף איביך, אם השונא אינו פוחד אז נלחמים פנים אל פנים ואז יש אבידות רח"ל אבל כאן בירך יעקב את יהודה שיפול על הגויים פחד והם יברחו ואתה תהרוג אותם דרך העורף, וברכה זו התקיימה בימי דוד שהיה משבט יהודה כמו שכתוב "ואויבי תתה לי עורף".

גור אריה יהודה, גור זה אריה צעיר, אריה זה כשהוא התבגר, גור מרמז על דוד בזמן ששאל היה מלך, הוא היה המוציא והמכניס את ישראל, אבל אחרי מות שאול כשהמליכו את דוד הוא נמשל לאריה.

רבץ כאריה וכלביא מי יקימנו, מי לא מפחד כשמלך החיות יושב עם הלביא להקים אותם, אריה ולביא מסמל על גבורה, מה ראה יעקב אבינו אצל יהודה גבורה? איזהו גיבור הכובש את יצרו, יהודה התגבר במשך ימי חייו הרבה פעמים.

מטרף בני עלית מסמל על זה שיהודה התגבר על האחים שלא יהרגו את יוסף, ועוד התגבר יהודה שלא הרג את תמר ואמר צדקה ממני, יהודה קיבל מיעקב מלכות שממנו יצא דוד המלך, שלמה המלך ושאר מלכי יהודה וגם לעתיד מלך המשיח יהיה משבט יהודה, "לא יסור שבט מיהודה ומחקה מבין רגליו עד כי יבא

"בסדם אל תבא נפשי בקהלם אל תחד כבדי כי באפם הרגו איש וברצנם עקרו שור" יעקב אבינו ביקש שלא יזכירו את שמו במעשיהם הרעים, אבל לא ח"ו שהם לא ראויים שיזכירו את שמו שהם מתייחסים אליו, כי בדברים הטובים שלהם כתוב כן את הייחוס שלהם ליעקב, רק בדברים השליליים ביקש יעקב שלא יזכר שמו, אבל כאשר העמידו את שבט לוי הראויים לעלות לדוכן שם כן מוזכר שמו של יעקב אבינו.

"ארור אפם כי עז ועברתם כי קשתה אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל" שמעון ולוי לא התברכו ברכה מפורשת רק יעקב אמר להם אחלקם ביעקב ואפיצם בישראל שלא יהיו ביחד אלא שיהיו מפוזרים, ופירש רש"י שמשבט שמעון היו עניים וסופרים ומלמדי תינוקות, זכורני כשהייתי ילד ולמדתי בכפר הרבה שלי לא היה גר באותו הכפר אלא הוא עזב את אשתו והילדים והלך ללמד בחיידר וכל ערב שבת היה חוזר הביתה.

"יהודה אתה יודוך אחיך ידך בערף איביך ישתחוו לך בני אביך, גור אריה יהודה מטרף בני עלית כרע רבץ כאריה וכלביא מי יקימנו" כאשר ראה יהודה את שיעקב הוכיח את האחים שיותר גדולים ממנו הוא פחד שגם אותו יוכיח אביו בגלל המעשה שקרה לו עם תמר כלתו, והוא אז

ולא מצא כמות גדולה שהיו צריכים, הוא הגיע לגוש חלב שבנחלת אשר וראה את השפע הגדול של זיתים שגודל שם, הוליכו אותו לאחד החצרות של בעל שדה של זיתים שהיה משבט אשר והיתה שפחתו מוציאה לו ספל של זהב מלא בשמן וטבל בו את ידיו ורגליו, ואח"כ הוא קנה ממנו את כמות השמן שהיו צריכים אנשי לודקיא.

מאשר שמנה לחמה לפי פשוטו אשר התברך שבחלקו יהיו זיתים מרובים והשמן יהיה כמו מי מעיין, איזה ברכה זאת שיהיו לו הרבה שמן, שיהיה לו בית חרושת של שמן? רש"י בפר' וזאת הברכה על הפסוק "ולאשר אמר ברוך מבנים אשר יהי רצוי אחיו וטבל בשמן רגלו" מפרש שבנותיו של אשר יהיו נאות והם יתחתנו עם כהנים גדולים ומלכים שנמשכו בשמן המשחה, בזכות מה זכה אשר לברכה הזאת, מובא בבעל הטורים שבגלל שכשמכרו השבטים את יוסף הם עשו חרם על מי שיגלה ליעקב שיוסף חי, וסרח בת אשר שידעה ממכירת יוסף ע"י נבואה ורצתה לגלות ליעקב שיוסף חי אמרו השבטים מהיכן סרח יודעת על מכירת יוסף בוודאי מאביה, מפני דשותא דינוקא או מאבא או מאמא, עמדו האחים ונידו את אשר, מספרים חז"ל דבר נורא ואיום שבזכות שאשר שתק כשהאחים נידו אותו בחינם בא משה רבנו והתיר את החרם ואמר יהי רצוי אחיו - ואז ביטל

שילה ולו יקהת עמים" אומר רש"י שראשי גלויות של בבל ונשיאי ארץ ישראל היו משבט יהודה.

"דן ידין עמו כאחד שבטי ישראל, יהי דן נחש עלי דרך שפיפן עלי ארח הנשך עקבי סוס ויפל רכבו אחור, לישועתך קויתי ה', התורה מספרת לנו שיש כאן תפילה על שמשון הגיבור שילחם בפלישתים ויושיע את ישראל, ואחרי שסר ממנו הכוח והגויים עקרו לו את העיניים הוא התפלל אל הקב"ה שהכוחות שהיו לו שוב יתעוררו בו, שהקב"ה יחזיר לו עוד פעם אחת את הכוחות ועל אותו הזמן כתוב בשופטים שהתפלל שמשון זכרני נא וחזקני נא אך הפעם, ושם מסופר שהוא עמד ע"י עמודי הבנין והצליח לשבור ולהרוס את הבנין ובאותו לילה הוא הרג יותר פלישתים מאשר שהוא הרג בכל השנים שנלחם בהם.

ידועים דברי חז"ל הנוראים שמפרשים את מה שבירך יעקב אבינו "מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך" פירש רש"י מאכל הבא מחלקו של אשר יהא שמן שיהיו זיתים מרובים בחלקו והוא מושך שמן כמעין וכן ברכו משה וטובל בשמן רגלו כמו ששנינו פעם א' הוצרכו אנשי לודקיא לשמן וכו', פעם אחת הוצרכו אנשי לודקיא מארץ סוריה לשמן, הם שלחו שליח לחפש והוא הלך ממקום למקום

שרוצה להחזיר את הגוי הזה בתשובה, שהוא הרי עושה עם הגביע כישוף כי אחרת מאיפה הוא יודע שראובן הוא הבכור ושמעון ולוי הרגו את כל אנשי העיר שכם ואת כל שאר הדברים שאמר כששיחק עם הגביע כנראה זה מכח הכישוף, ובטח אתה רוצה להחזיר אותו בתשובה ולכן גנבת את הגביע, אמר הקב"ה בזכות שבנימין שתק הוא יזכה לברכה ובין כתפיו שכן שהמזבח של ביהמ"ק יהיה בחלקו של בנימין, וזה מרומז בפסוק "בנימין זאב יטרוף" שבחלקו של בנימין יהיה המזבח שעליו היה נראה דמות כאילו זאב רובץ ואוכל את הקרבנות שהקריבו על המזבח.

"ויראו אחי יוסף כי מת אביהם ויאמרו לו ישטמנו יוסף והשב ישיב לנו את כל הרעה אשר גמלנו אתו" מה ראו אחי יוסף שמזה הם חששו, מובא במדרש שבחזרתם ממצרים הם עברו ע"י הבור ששם הם זרקו את יוסף, ויוסף נעצר שם ובירך ברוך שעשה לי נס במקום הזה, חשבו האחרים שהתעורר אצל יוסף כל הסיפור שזרקו אותו לבור ומכרו אותו למצרים, וכשחזרו למצרים הם ראו שיוסף לא מזמין אותם לשבת אצלו בסעודות כמו בזמן שאביהם היה חי, הם חשבו שזה נקמה, אבל אומר המדרש שהסיבה היא שיוסף עשה חשבון כשיעקב היה חי הוא ישב בראש השולחן אבל עכשיו כשיעקב

משה את מה שהאחים נפרדו מאשר, ובגלל שאשר היה מנודה היה אסור לסוך שמן על גופו אמר משה רבנו וטובל בשמן רגלו שיהיה לו מותר לסוך בשמן, באותו הזמן התקיים הברכה שבירך יעקב את אשר ע"י שמשה רבינו התיר את החרם ובירך את מה שיעקב אבינו בירך ולכן זכה אשר שנכדותיו התחתנו עם כהנים גדולים ומלכים שנמשכו בשמן המשחה.

"בן פרת יוסף עלי עין בנות צעדה עלי שור" מפרש רש"י בנות צעדו עלי שור - בנות מצרים היו צועדות על החומה כדי להסתכל ביופיו, איזה גדלות כתוב כאן על יוסף? ואיזה ברכה זכה יוסף בזכות זה? אומרים חז"ל שכל הבנות של מצרים עלו על החומה כל אחת בפני עצמה כדי לראות את יוסף וזרקו לו מתנות ותכשיטים בכדי שיסתכל עליהם ואולי ירצה להתחתן עם אחת מהם אבל יוסף הצדיק הסתכל כלפי מטה ולא הגביה את העיניים שלו לחומה ובזכות זה הוא זכה שלא שלטה עליו עין הרע.

"בנימין זאב יטרוף" מרמז יעקב אבינו כאשר מצאו את הגביע באמתחתו של בנימין דפקו האחים על הכתף של בנימין ואמרו לו גנב בן גנבתה כמו שאמא שלך גנבה את התרפים בגלל שהיא רצתה להחזיר את אביה למוטב שלא יכשל בעבודה זרה בטח אתה ג"כ כזה צדיק'ל

מאד להיפרד מספר בראשית עד לשנה הבאה שנלמד אי"ה שוב את ספר בראשית, אבל אנחנו צריכים להתחזק ולדעת שאנחנו לא נפרדים מספר בראשית כמו שאמר לנו מרן רבינו הגאון הגדול הרב שך שבמשך כל השנה הוא לא מוציא את ספר בראשית מהיד שלו בגלל ששם כתובים ומונחים דרכי האבות וכל יסודות החינוך ובנית האדם, נתפלל כולנו יחד חזק חזק ונתחזק, ואחרי שלמדנו וראינו ושמענו את דרכי האבות הקדושים נכנס עכשיו כולנו לימים הגדולים שעומדים לפנינו לימוד סיפור יציאת מצרים וזה יהיה הכנה טובה לליל הסדר, ומי שילמד ויעיין היטב במדרשי חז"ל יזכה לשבת בליל הסדר ולקיים את מצוות סיפור יציאת מצרים וכמו שאומר בעל ההגדה וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח.

ילד שלמד כל שבוע את פרשת השבוע יודע את מה שהקב"ה אמר לאברהם אבינו בפר' לך לך "ואעשך לגוי גדול ואברכך ואגדלה שמך והיה ברכה" אומר רש"י, והיה ברכה - הברכות נתונות בידך עד עכשיו היו בידי ברכתי לאדם ונח ומעכשיו אתה תברך את אשר תחפוץ, אנחנו ב"ה רגילים כשילד זוכה להגיע לגיל שלש הולכים עם הילד לצדיקים לעשות חלאקה ולהתברך שהילד יגדל בתורה ויראת שמים, וכמו"כ כשמכניסים את הילד לחיידר ללמוד את האל"ף ב"ת הולכים

לא נמצא מי ישב בראש, אם הוא יושיב את ראובן שהיה בכור הוא פוגע ביהודה שהוא מלך, ואם הוא יושיב את יהודה הוא פוגע בראובן הבכור, האחים לא הבינו את העומק של הלב הטהור של יוסף הצדיק שחשב לא להוריד מהכבוד של כל אחד ואחד, באו האחים ואמרו לו "ויצונו אל יוסף לאמר אביך צוה לפני מותו לאמר, כה תאמרו ליוסף אנא שא נא פשע אחיך וחטאתם כי רעה גמלוך ועתה שא נא לפשע עבדי אלהי אביך ויבך יוסף בדברם אליו" אומר רש"י היכן מצינו שיעקב ציוה כזה דבר, אלא התשובה הנהו שהפסוק שינה דבר שלא היה מפני השלום, וזהו לשון המדרש אמר ר' שמעון בן גמליאל גדול הוא השלום שכתב הקב"ה דברים בתורה שלא היו, אלא בשביל השלום, אלו הן, שכשמת יעקב ויראו אחי יוסף כי מת אביהם וגו' מה עשו הלכו אצל בלהה ואמרו לה הכנסי אצל יוסף ואמרי לו, אביך צוה לפני מותו לאמר, ומעולם לא צוה יעקב מכל הדברים האלו כלום, אלא מעצמן אמרו דבר זה, אמר רבן שמעון בן גמליאל ראה כמה דיו משתפך, וכמה קולמוסין משתברין, (וכמה ינוקין מתרצעין), וכמה עורות (אבודין) [עבודין], [וכמה ינוקין מתרצעין], ללמד דבר שלא היה בתורה, ראה כמה גדול כח השלום.

השבוע בעז"ה אנחנו מסיימים את ספר בראשית, ספר האבות, זה קשה

שקובעין בו ברכה אני חותם על ידיהם
שנאמר "והיה ברכה, ואברכה מברכיך".

הקב"ה מסר לצדיקים את הכח של "ואני
אברכם" הקב"ה שומע ומקבל
ומקיים את הברכות של הצדיקים, המשגיח
הגאון הגדול ר' חצקל לוינשטיין זצוק"ל
שהיה המנהל הרוחני של ישיבת פונוביז'
היה לו תלמיד שהיה יד ימינו שקראו לו
הרב ר' משה ברנשטיין זצ"ל ולר' משה יש
אח יותר צעיר ממנו שגר בירושלים
שקוראים לו ר' יוסף ברנשטיין שליט"א,
הוא כבר לא כ"כ צעיר הוא כבר בן תשעים
וחמש, והוא סיפר לי מעשה נורא שהיה
איתו באחד הכפרים ברוסיה, שם היהודים
היו מתפרנסים מחנויות שסחרו מהפריץ
של הכפר, היהודים ולהבדיל אלפי הבדלות
הגוים באו לקנות אצל הסוחרים היהודים,
ומזה התפרנסו היהודים שהיו בעלי
משפחות גדולות, שם בכפר היה כומר
רשע גדול והוא הלך ופיתה את הפריץ
המיליונר של הכפר והסביבה לבנות
סופרמרקט גדול ששמה יהי אפשר לקנות
הכל בכל מכל כל מירקות ועד לתכשיטים,
ושם ימכרו את כל הדברים במחיר מוזל,
הפריץ קיבל את הראיון וכך עשה, היהודים
המסכנים בעל החנויות בכפר איבדו את
פרנסתם והגיעו עד למצב של פת לחם
ממש, יהודי הכפר שלחו את ר' יוסף שהוא
יהיה השליח שלהם לנסוע לרבינו החפץ
חיים לספר לו את מה שקה בכפר שהרבה

באותו היום להתברך אצל צדיקים, וכמו"כ
כשהילד מגיע לגיל בר מצוה הולכים איתו
לצדיקים לקבל ברכה שיזכה לגדול בתורה
ויראת שמים, וכמו"כ כשאבא זוכה לחתן
ילד הוא הולך להתברך אצל צדיקים שיזכו
לבנות בית נאמן בישראל ויזכו לראות
דורות ישרים ומבורכים, מאיפה יש כח
לצדיקים לברך והברכה שלהם מתקיימת?
כתוב בתורה בפר' חיי שרה "ויתן אברהם
את כל אשר לו ליצחק" פירש רש"י, ויתן
אברהם - א"ר נחמיה ברכת דייתיקי נתן לו
שאמר לו הקב"ה לאברהם והיה ברכה
הברכות מסורות בידך לברך את מי
שתרצה ואברהם מסרם ליצחק, ובפר'
תולדות כתוב שבירך יצחק אבינו את יעקב
אבינו "ויתן לך את ברכת אברהם לך
ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגריך אשר
נתן אלקים לאברהם" את הכח שקיבל
אברהם אבינו מהקב"ה לברך ושהברכה
תתקיים יצחק מסר את זה ליעקב אבינו
ובכח הזה בירך יעקב אבינו את יוסף ואת
אפרים ומנשה ואת כל שאר השבטים,
ומאיפה יש לכל הצדיקים בכל הדורות את
הכח לברך ושהברכות שלהם מתקיימות
מובא במדרש תנחומא על הפסוק "וזאת
הברכה אשר ברך משה את בני ישראל"
אומר המדרש כיון שבא אברהם אמר
הקדוש ברוך הוא אינו דרך כבוד שאהיה
אני זקוק לברך את בריותי אלא הריני מוסר
את הברכות לאברהם ולזרעו, וכל מי

היה כהן היה לו את הכח שהקב"ה נתן לפני שלושת אלפים שנה לאברהם אבינו ולזרעו אחריו "ואהיה ברכה".

מזבא בגאונים שיצום עשרה בטבת נקרא צום חמור, וההסבר מדוע קראו לזה צום חמור מפני שתענית ציבור שחל בשבת לא צמים רק דוחים את הצום ליום ראשון חוץ מצום יוהכ"פ שכתוב בתורה שאם חל בשבת לא דוחים אותו, וכתבו הגאונים שאם היה יוצא עשרה בטבת בשבת לא היו דוחים אותו רק היו צמים בשבת, אמנם לפי הלוח שתקנו לנו רבותינו עשרה בטבת לא יכול לחול בשבת, אבל אם היה יוצא עשרה בטבת בשבת היו צריכים לצום בשבת, והטעם לזה מאחר שזה היה תחילת חורבן בית המקדש לכן היום באופן מיוחד חייבים אנו להזכיר את הזכות של ילדי ישראל שלומדים בשקידה את התורה הק' של הקב"ה כי בזכות ילדי ישראל קדושים תבוא הגאולה במהרה בימינו.

נכנסתי פעם למרא דאתרא של זכרון מאיר הרב וואזנר ושאלתי אותו בעניין מתי לעשות את היארצייט להורים שלי הי"ד כי לא ידוע ברור התאריך המדויק מתי הם נרצחו, ענה לי הרב וואזנר שהיות וקבעו את יום הקדיש הכללי ליום עשרה בטבת שגם אני ינהג כך לומר קדיש ולהדליק נר ולקבוע את יום עשרה בטבת ליום היארצייט של ההורים שלי הי"ד,

יהודים איבדו את פרנסתם ואין להם לתת לילדים פת לחם פשוטו כמשמעו, ר' יוסף הגיע לרבינו החפץ חיים והוא כ"כ התפרץ בבכי ולא היה מסוגל לדבר, רבינו החפץ חיים הרגיע אותו וכשהוא נרגע הוא סיפר את הגזירה שקרתה ליהודי הכפר, שאל רבינו החפץ חיים את ר' יוסף האם אנשי הכפר הם שומרי שבת? אמר לו ר' יוסף בוודאי, שאל רבינו החפץ חיים האם אנשי הכפר קובעים זמן כל יום ללימוד התורה הק'? ענה ר' יוסף מה זאת אומרת בוודאי כל יום אחרי התפילה בבוקר יש שיעור יומי, שאל רבינו החפץ חיים האם אנשי הכפר שולחים את ילדיהם לישיבות? ענה ר' יוסף, בן אחד שלי לומד במיר והבן השני שלי לומד אצל ר' אלחנן וסרמן, אמר רבינו החפץ חיים אם ככה סע הביתה אין מה לפחד, ר' יוסף נסע הביתה הדרך כמובן בזמנו לא היתה כ"כ קלה לא היה שמה רכבת רק הוא נסע במשך שבוע ימים עם סוס ועגלה, וכשהגיע ר' יוסף לכפר הוא ראה שאנשי הכפר ששים ושמחים, שאל ר' יוסף מה קרה? ענו לו אנשי הכפר שהפריץ השתגע, מה קרה? הוא חלם חלום שהכומר הגדול בא אליו בחלום וציווה עליו שיחלק את כל המצרכים של החנות שלו בחינם לתושבי הכפר ויסגור את החנות הגדולה שפתח, וליהודים היתה אורה שמחה וששון, מאיפה קיבל רבינו החפץ חיים את הכח שהברכות שלו יתקיימו? חוץ ממה שרבינו החפץ חיים

ההורים שלכם ואת הצדיקים ובזכות זה תתברכו את ברכת התורה שתהיו כאפרים וכמנשה.

אנחנו נמצאים אחרי הימים הקדושים של חנוכה, שמעתי פעם ביטוי מאד חריף מאחד הצדיקים שאמר שמי שמתפלל בכוונה בימי החנוכה יכול לפעול עם התפילות שלו יותר מתפילת כהן גדול ביום הכיפורים בקודש הקדשים, נורא ואיום, כמובן שכולנו התפללנו שיהיה לנו חשק בתורה והצלחה בלימוד ולכן כל מי שלוקח את עצמו לידיים אחרי ימים גדולים כאלו ומשקיע את כל הכוחות ללימוד התורה הוא בוודאי יראה הצלחה מיוחדת בלימוד, הרב מפונוביז' זצוק"ל תמיד היה אומר לנו שיש סייעתא דשמיא גדולה לילד או לבחור שלוקח את עצמו עם כל הרצינות ללימוד התורה.

בפרט כיום שאנחנו נמצאים בימים מאד לא קלים אם אתם תקחו את מפת העולם אתם תראו שארץ ישראל היא כמו נקודה קטנה מול כל המפה, הערבים הרשעים ימ"ש יש להם שטחים ענקיים בהרבה מקומות בעולם, מה הם רוצים מארץ ישראל, להם יש שטח בלי גבול ולעם ישראל יש שטח קטן שקיבלו מהקב"ה, בזמנים לא קלים כאלו מבקשים בשמים מכם ילדי ישראל תינוקות של בית רבן שלא טעמו טעם חטא תתפללו בכוונה

הסיבה שקבעו את היום הזה ליום הקדיש הכללי בגלל שחז"ל תקנו לנו לצום ולהתאבל על תחילת בית ראשון וכל החורבנות שהיו אח"כ נמשכים ליום הזה, ולכן נקדיש את השיעור הזה לעילוי נשמתם ר' דוב ב"ר צבי, ומרת פראדל ב"ר ברוך הי"ד שנהרגו בשואה האיומה ע"י הנאצים ימשי"ו, ותפילתנו שנזכה בקרוב ממש שהקב"ה ינקום את נקמת דם עבדיו השפוף.

בסוף הפרשה הנוראה הזאת תיקנו לנו חז"ל להגיד "חזק חזק ונתחזק", ילדים יקרים כשהבעל קורא מסיים לקרוא את ספר בראשית נגיד כולם ביחד חזק חזק ונתחזק ובזה נכניס את ספר בראשית לתוך הלב שלנו שדרכי האבות הק' אברהם יצחק ויעקב יהיה לנו לדרך איך לעבוד את השם ולא ניתן לספר בראשית ללכת מאיתנו רק היא תלווה אותנו במשך כל השנה כולה כי דרכי האבות מלמדים אותנו את הדרך הנכונה של עבודת ה', ונתאר לעצמנו איך האבות הק' עמדו לפני האבות שלהם, איך יצחק אבינו עמד בפחד לפני אברהם אבינו, ואיך יעקב אבינו עמד בפחד לפני אבינו, ואיך השבטים עמדו בפחד לפני יעקב אבינו, ובדרך הזה תלכו איש אביו ואמו תיראו, ועל אחת כמה וכמה תקיימו את הפסוק "את ה' אלהיך תירא" וגם את מה שדרשו חז"ל את לרבות תלמידי חכמים, תכבדו את הרבע'ס שלכם ואת

הקב"ה ישמע את תפילותיכם ותפילות כל
עם ישראל ובקרוב ממש נזכה ל-ובא לציון
גואל בביאת משיח צדקנו אמן.

כי התפילה שלכם שווה המון, עם ישראל
זקוקים לרחמים והתפילה שלכם אהובה
אצל הקב"ה ולכן ילדים חזקו והתחזקו
בתפילה בכוונה, תתפללו באמת ותיזהרו
בכיבוד אב ואם ובלי ספק שבזכות זה

גוט שבת ילדים.

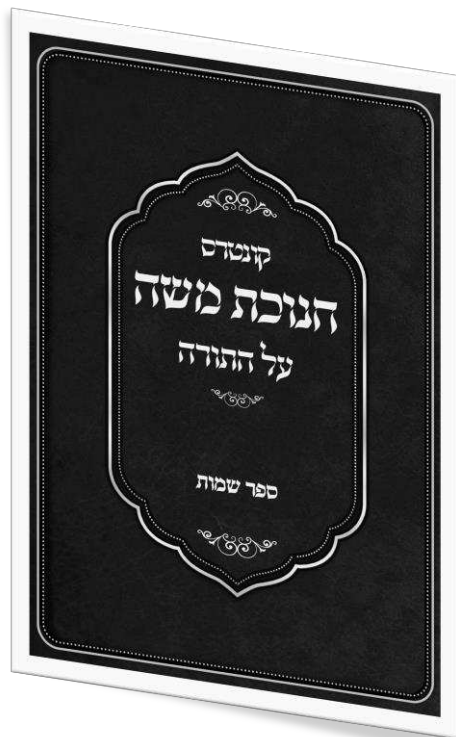

'בדוברים הבאים בשם ה'

לעשרות המצטרפים החדשים שהצטרפו השבוע לקבלת הגליון השבועי ולעשרות אלו שרכשו את הקונטרס החדש שהוצאנו לאור 'חנוכת משה' אשר בו מובאים שיחותיו המרתקות של זקננו זצוק"ל זקננו היה חוזר ואומר בשיחותיו בבכיות ובהתרגשות את הפסוק "הנה ימים באים נאם ה' אלוקים והשלחתי רעב בארץ לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה'" והיה מפרש שבימים אלו שהם לפני ביאת משיח רואים בעולם תופעה איך אנשים רעבים וצמאים לשמוע את דבר ה', לשמוע דבר חינוך, הנהגה של חינוך, דרך ומסורת של חינוך. אשריכם שזכיתם להצטרף לקבלת הגליון וזכות גדולה יהיה לכם אם תזכו ג"כ אחרים שיצטרפו. יה"ר שנזכה להגדיל תורה ולהאדירה עדי נזכה במהרה לביאת משיח צדקנו אמן.

את הקונטרס ניתן לרכוש בכתובת המכון או בטל' 052-7639459
במחיר סמלי 15 ש"ח

נר זכרון

זקננו הקדוש

הר"ר **דוב** ב"ר **צבי** הלוי זצ"ל

זקנתנו הקדושה

מרת **פראדל** ב"ר **ברוך** ע"ה

טורק

ה' ינקום דחם

נהרגו על קידוש ה' בימי הזעם ע"י הנאצים יחש"ו

יום היארצייט נקבע לי' בטבת

ת.נ.צ.ב.ה.

הגליון נודב ע"י ידידינו

הרה"ג ר' אברהם שחואל גודלביסקי שליט"א וחשפ'

לרגל אירוסיו נכדו החתן יהושע לייב ני"ו

בן לבנו הר"ר דוד שליט"א

ולרגל הוצאת הקונטרס 'חנוכת חשה'

הגליון נודב לע"ז

רבי יעקב בן רפאל זצ"ל

רוט

נלב"ע כ"א כסלו תשנ"ח

ת.נ.צ.ב.ה.

נתרם ע"י בנה ידידנו

הרה"ג ר' הלל רוט שליט"א

לזכר עולם יהיה צדיק

לע"נ זקננו הגדול

מגדולי מחנכי הדור הגה"צ רבי
משה ב"ר דב הלוי טורק

זצוקללה"ה

נלב"ע ערש"ק ח"י כסלו תשפ"א

~~~~~

ולע"נ רעייתו זקנתנו הדגולה

מדת **טשרנא ב"ר דוד** ע"ה

נלב"ע ז' מרחשון תשס"א

ת. נ. צ. ב. ה.